

HOE HIJ IN GODSNAAM het lef had om zich met het reilen en zeilen in de pensioensector te bemoeien, zegt hij met wijde armbegaren. De schellen vielen. Cees Grimbergen (journalist van omroep MAX) tijdens het maken van zijn tv-documentaires Zwarte Zwanen vaak van de ogen. De onwil en het dedain, zoals hij het typeert, ervoer hij als stuitend. Maar hoewel de moedeloosheid soms de overhand dreigde te krijgen - 'ik lag er wakker van, het gaat onder je huid zitten' - is die tegenwerking voor hem ook olie op het vuur:

Cees Grimbergen: 'Het is andermans geld!'

'Ik wil in dat gesloten bastion van soms narcistische en contactgestoorde persoonlijkheden doordringen. Ik neem geen genoegen met een 'gecompliance'd of 'reputatie-gemanaged' antwoord. Lij wilt het niet begrijpen, kreeg ik meer dan eens te horen. Een betere prikkel kun je mij niet geven.'

Waarvan akte. Grimbergen drong diep door in de pensioensector en sprak veel betrokkenen; uitvoerders en deelnemers, bankiers en durfkapitalisten, bestuurders en bonden. En het laatste woord is nog lang niet gesproken: na Zwarte Zwanen 1, 2 en 3 is aflevering 4 inmiddels in de maak. Alle reden voor een goed gesprek met de man who doesn't take 'no' for an answer...

Waar liggen volgens hem de grootste pijnpunten, en hoe kan de sector het vertrouwen terugwinnen?

'Een groot probleem is dat veel financieel professionals niet in staat zijn om qua gevoel, emotie en solidariteit de verbinding te maken tussen hun eigen werk - omgaan met miljarden - en de deelnemer die één dag per week zijn salaris opzij legt om te sparen voor zijn oude dag. Dan heb ik het over mensen die de pensioengelden beleggen, een hyperintelligente, technocratische kaste die in een eigen biotoop functioneert die ver buiten de werkelijkheid staat van de man of vrouw die 30.000 euro per jaar verdient. Zij hebben slimme methodieken

ontwikkeld waarin hun eigen verdienmodel primair staat. Dat van de klant is secundair, ook al beweren ze dat dit niet zo is. Echt, de *Wolves of Wall Street* lopen ook in deze pensioenindustrie vrij rond. Ik weet niet of dit voor het rendement van het pensioengeld goed of slecht is, maar wat ik kwalijk vind, is dat ze die connectie niet eens zoeken. Terwijl ze zich elke minuut zouden moeten realiseren dat ze met andermans geld bezig zijn, dat dit geen speelgoed is, dat pensioengeld staat voor de emancipatie van de werkende mens, een zuur verdiend recht. Dat besef is er totaal niet, en dat zorgt voor heel veel cynisme, begrijpelijk.'

Een pleidooi dus voor het veranderen van gedrag en houding, voor het zoeken van verbinding met de klant. In het verlengde daarvan ziet Grimbergen een andere uitdaging voor de sector: De openheid van zaken laat ernstig te wensen over. Er worden schimmige deals en geheime overeenkomsten gesloten. Onacceptabel als je dat met andermans geld doet. Daar zou ik ook de Nederlandse vakbonden, waar ik veel ondeskundigheid ben tegengekomen, op willen aanspreken: eis openheid van zaken. Maar, luidt dan het weerwoord, dan kunnen we geen zaken meer doen met de groten der aarde op het gebied van beleggingen. Nou, dan maar niet, dan bedenken we een alternatief stelsel en gaan we duizend bloemen laten bloeien, maar verschuil je niet achter bedrijfs- of marktgevoelige informatie. Nogmaals: het gaat om andermans geld! Openheid daarover zou een waarachtig principe moeten zijn van de sector. En toon ballen: de fraude die bij Goldman Sachs is gepleegd met Nederlands pensioengeld, schandelijk. Neem

het niet voor lief, doe aangifte bij justitie, rook ze uit.'

Grimbergen wil maar zeggen: laat zien dat je het vertrouwen van de deelnemers waard bent, dat je aan hun kant staat, lever je niet uit aan 'mensen die in een context functioneren waarin moraliteit niet lijkt te bestaan'. Maar denkt hij dat op deze manier het vertrouwen is terug te winnen? 'Hoewel het systeem muurvast lijkt te zitten, kun je kleine dingen doen om het te verbeteren en zo de deelnemers het gevoel geven dat je er voor hen bent. Wat z eker niét de oplossing is, is nog meer compliance. Bied echte transparantie en stop met die zogenaamd noodzakelijke geheimhouding. Prik mooie praatjes van zoetgevooisde zakkenvullers door en toon moreel besef. En last but not least: blij onafhankelijk, ga niet blind mee met gewoontes en tradities in deze wereld en stel voortdurend je eigen bestaansrecht ter discussie: doen we wat we doen nog altijd goed, of moeten we naar een nieuw stelsel dat beter te bevatten en te beheersen is?'

Cees Grimbergen (1951) is journalist, presentator en programmamaker. Hij maakte voor omroep MAX de documentaire *Zwarte Zwanen*.